СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 64. — Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 17. марта, 1923. — VOL. XXXI. — No. 64. — Jersey City, N. J., Saturday, March 17, 1923. — THREE CENTS

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ НЕ ХОЧЕ ТЕПЕР МІШАТИСЬ ДО ФРАНЦУСЬКО-НІМЕЦЬКОГО СПОРУ

ВАШИНГТОН, Д. К., 15. марта. — Американське правительство заявляє, що воно не має наміру інтервенювати у справі французько-німецького спору і наїзду Франції на Рурщину.

Американське правительство стоїть далі при своїй заяві, що воно годиться дати почин до скликання економічної конференції, зложеної з економічних і фінансових знавців, яка обговорила би і вирішила би спір Франції з Німеччиною за „воєнні відшкодовання".

Державний секретар Гюс зазначив також, що вісти, які подала европейська преса, буцімто Анґлія зверталась до Америки, аби посередничила у справі рурської ситуації, є неправдиві.

ЗБУНТОВАНІ РЕПУБЛИКАНЦІ ГОТУЮТЬ НОВІ ПРОЄКТИ ЗАКОНІВ ДЛЯ 68-ОГО КОНҐРЕСУ

ВАШИНГТОН, Д. К., 15. марта. — Републиканські „бунтівники" в палаті послів Конґресу заповідають, що внесуть в новому Конґресі цілий ряд нових законопроектів, для яких сподіваються здобути більшість.

Вони плянують такі проєкти:

У справі управильнення углевого промислу.

У справі управильнення нафтового промислу.

У справі бонуса для вислужених жовнірів із свтової війни.

У справі зелізниць і водних шляхів.

В справі тарифи.

Про зменшенє податків.

АМЕРИКАНСЬКІ ВЕТЕРАНИ В ЕВРОПІ МІЛІОНЕРИ

ВАШИНГТОН, Д. К., 15. марта. — Американське правительство ледво недавно вислало залягаючу платню ветеранам американської армії з громадянської війни, які живуть в Німеччині й Австрії.

В Німеччині їх 229, а в Австрії 10. Разом вони одержують майже $100,000 річно, а за кілька літ ся сума виносила кількасот тисяч долярів.

Деякі з ветеранів дістали разом більше як по 2,000 долярів, що на німецькі марки принесло їм великі міліони.

НА ЩО АМЕРИКА ВИДАЄ ДОХОДОВИЙ ПОДАТОК?

ВАШИНГТОН, Д. К., 15. марта. — Доходовий податок буде розділений у видатках в отсей спосіб:

На армію і фльоту 17%.

На платні для ветеранів 25%.

На повоєнні видатки 4%.

На сплату довгу 11%.

На проценти 28 %.

На державні установи 15%.

Се значить, що на державу їде всего 15%, а решта на воєнні або повоєнні видатки.

АНҐЛІЯ ПЛАТИТЬ ДОВГ АМЕРИЦІ

ВАШИНГТОН, Д. К., 15. марта. — Британське правительство заплатило нині першу рату свого воєнного довгу правительству Злучених Держав.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ НА РИБОЛОВЛІ

МІЯМІ БІЧ, Флорида, 15. марта. — Президент Гардинґ, котрий є тут на відпочинку, вибрався з товариством ловити рибу.

В його товаристві є славний риболовець капітан Чарлз Тампсон, котрий кілька літ тому зловив тут великанську рибу, яка важила 30,0000 фунтів.

МОРСЬКІ ЛЕДОВІ ГОРИ

БОСТОН, Месс., 15. марта. — Сюди сповіщають про великі морські ледові гори, які пливають по Атлянтійському океані недалеко американських берегів. Їх така сила, якої не було від затонення „Тайтеника" в 1912 році.

БУРЯ ЗРУЙНУВАЛА МІСТО

МЕМФИС, Тенн., 15. марта. — Сюди доносять, що велика буря змела з лиця землі місто Сейведж, Мисс.

ВІДШКОДОВАННЄ ЗА ЗГУБУ РЕЄСТРОВАНОГО ЛИСТА

За згубу реджистрованої посилки почтовий уряд в Злучених Державах виплачував доси, як відомо, пятьдесять долярів відшкодовання. Від 1-ого цвітня с. р. те відшкодованнє буде збільшене до суми сто долярів, одначе хто хоче свого листа ліпше забезпечити і в случаю страти дістати сто долярів, мусить за реджистрованнє платити 20 центів. За звичайну оплату 10 центів відшкодованнє буде таке саме як доси, значить пятьдесять долярів.

ПОДАТКОВІ ДОХОДИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

За послідний фіскальний рік, від липня 1921 до кінця червня 1922, до державної (федеральної) скарбниці Злучених Держав заплачено поверх три біліони долярів або-ж точно $3,197,451,083 всяких податків. Дві третини тої суми, саме $2,086,918,464, творив податок доходовий і податок від зисків. Мало не цілу четверту часть того податку, власне більш як $527,000,000 заплатив стейт Ню Йорк. Друга Пенсилвенія, яка виказує $245,000,000 заплаченого федерального податку. Okрім того чотири стейти — Іллиноіс, Масачусетс, Мишиґен і Огайо — внесли в федеральну скарбницю по більш як $100,000,000 доходового податку і податку від зисків. Тільки два стейти — Невада і Ню Мексико — заплатили менш як по міліонови долярів.

ЗБОРИ ТОВ. УКР. ЖУРНАЛІСТІВ-ПИСМЕННИКІВ В КАНАДІ

Дня 2. с. м. відбулися в домівці українського представництва у Винипегу збори українських журналістів-писменників на яких ухвалено виготовлений тимчасовим комітетом статут товариства та порішено деякі ин. справи дотичачі видавання Українського Альманаха. — Ухвалено, що тов. носить назву „Товариство Українських Журналістів-Писменників в Канаді." Про дальший хід справ тов. обговориться на других зборах. Правдоподібно в серпні с. р. буде скликана до Винипегу конвенція українських журналістів-писменників в Канаді.

БЕЗЧЕЩЕННЯ КЛАДОВИЩ

В західній части міста Золочева при дорозі що від мурованки попри касарню, лежить старе жидівське кладовище з нечисленними плитами. Минулого року жидівське населення подбало о це, щоби огородити це кладовище цементованим муром. Зроблено це, щоби вшанувати місце спочинку своїх предків і щоби охоронити його від збезчещування. А то аж жалісно було дивитися, як це кладовище „люде з висшою культурою" перемінили були на смітник, куди вивозили всяке сміття і гній. Тепер вже не можуть цього робити, бо кладовище обведене муром і дротом.

БОРОТЬБА ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ З АЛЬКОГОЛІЗМОМ

„Газета Варшавска" доносить, що польська рада міністрів на останньому своєму засіданню приняла проект новелі до закону про поборювання алькоголізму. Цей проект зносить обмеження, які істнують тепер в продажі і консумції алькоголю. Заборона продажі і консумції алькоголю має по думці того проекту відноситися тільки до тих годин неділь і свят, в яких по церквах правлять богослуження. Заборона продажі алькоголю по зелізничих буфетах буде цілковито знесена. Цей проект мають в найблизшому часі внести на плянум сойму. Проти того внесення, предложеного раді польських міністрів Грабським, заявилося два голоси. Инші представники міністерств голосували за внесеннєм міністра фінансів так з фіскальних оглядів як і тому, що примінювані тепер обмеження трудні до переведення витворюють можливости до надужить.

ЙДУТЬ НА НАС!

Вшехполяки з Ґломбінським на чолі заснували „Польське товариство опіки над окраїнами". В поклику се товариство каже, що на великій области Польщі становлять вони розпорошену меньшість, а польське правительство не зробило до сеї пори нічого, щоби пригорнути і привязати до Польщі тих горожан, що вживають не польської мови, хоч богато гроша з державної каси пішло намарне. Доказом сього останні вибори.

СМЕРТЬ ФРАНЦУСЬКОГО ІСТОРИКА

Вчера рано помер в Парижі Фридрих Масон, відомий французький історик, секретар французької академії.

НЕМА ДЕ ПОМІСТИТИ АМЕРИКАНСЬКИХ ШКІЛ

Освітне Бюро в Вашингтоні звертає увагу на щораз гірше занехаяннє шкільних будинків по американських містах, яке для такої великої нації як Злучені Держави зявляється просто скандалом. Для приміру, половина всіх міських шкіль поміщена в старих будинках, побудованих більш як двайцять-пять літ тому. Ледви пять процент всіх шкільних будинків захоронені від вогню; мало не що тижня горить якась школа в Америці. Ніяке бизнесове підприємство не зложило-б свого краму в магазині, який не бувби „фаерпруф", та мало не кожда школа може легко зайнятися і збавити життя неодної дитини. Ледви четверта частина всіх шкіл має досить місця для своїх учеників. В трех четвертих дітвора мусить тиснутися, а то й для сотень тисяч зовсім немає місця на весь час навчання і закон, який гарантує американським дітям по пять годин науки в день, не має на практиці значіння.

Що більш, велика більшість шкільних будинків зовсім не відповідає потребам новочасного навчання. Школа, яка має тільки комнати для лекцій, але не має ні великої авдиторії ні салі для ґімнастики ні лабораторії, ні города для забави дітям, могла бути добра колись, та тепер свого завдання не сповняє.

Нераз чується від старих людий, що вони не мали більш науки як те, чого навчились в початковій сільській школі, та проте в життю дали собі раду, а то й вибились на верх. Та воно не зовсім так. Пятьдесять чи чорок літ тому діти вчилися не лише в школі. Вони вчилися дома, на фармі, в батьківській чи в сусідській майстерні. Придивлялися до того, що роблять дорослі люде, і по дитячому звичаю наслідували та сами вчилися. Все окружаюче життє заставляло їх хапатися за творчу працю ума чи рук.

Та за пів століття всі соціяльні та індустріяльні відносини основно змінилися. Більша половина населення Америки живе по містах. Міське життє одноманітне, проходить наче в механічнім порядку і не прининяється до самостійного думання чи творчости. Дома дитина не вчиться, так як дома вона не бачить ніякої такої роботи, яка-б притягнула її уваґу та розбуджувала цікавість. Ще гірше, що в місті дітвора не має де бавитися. Більшу частину свого поза-шкільного часу міські діти проводять на вулиці, де можуть найти собі забаву і науку, як відомо — частіще злу як добру.

Тому й новочасна школа повинна містити не лише комнати для устного навчання, а й давати нагоду та місце для забави, руху, ґімнастики, постачати їм інструменти та лябораторії, де-б вони могли задоволнити свою цікавість, творче бажаннє і енерґію. Факт є, що змалку дитина вчиться більше за забавою як з книжки.

Правда, що нові шкільні будинки, відповідаючі всім вимогам новочасної педагоґії, коштувалиби доволі дорого, але правда й те, що — порівнюючи з загальним богацтвом країни — Злучені Держави видають тепер на освіту менше як двайцять літ тому.

Д-Р АЛЬОЙЗІЙ РАШІН

На днях помер д-р Альойзій Рашін, бувший міністер скарбу Чехословацької Республики, від тяжких ран, одержаних підчас атентату на його особу 5. січня ц. р. З д-ром Рашіном сходить із світа один із творців чеської держави, надзвичайно здібний економіст і горячий патріот. Тільки його рішучій і далекозорій економічній політиці завдячує Чехословакія своє непохитне економічне положення. Економічна політика Рашіна полягала на дефляції й стабілізації чеської валюти. Почалася вона перестемплюванням давних австрійських корон, котрі находилися в Чехії з початком 1919 року. З того часу сума чеських корон, що появилася в обігу майже не підносилася понад 10 міліярдів. Скарбова політика д-ра Рашіна принесла те-ж майже повну стабілізацію чеської корони на світовому ринку (16 сантімів у Ціріху) без уваги на розвій фінансової руїни всіх сусідів Чехії.

З політичного боку д-р Рашін був побіч д-ра Крамаржа одним із лідерів чеських націоналістів. Не погоджувався одначе з націоналістичним романтизмом Крамаржа, будучи сторонником політичного позитивізму, опертого на економічних даних. З давна брав участь у чеськім політичнім життю. Під замітом злочину головної зради сидів теж в австрійській тюрмі, з якої увільнено його щойно в днях листопадової революції 1918 р.

ЗАМАРСТИНІВ-ЛЬВІВ

На відбутих дня 18. лютого при співучасти пп. Дра І. Брика і О. Терлецького загальних зборах читальні „Просвіти" в Замарстинові ухвалено в узнанню заслуг звязаних чи то з основанцем та розбудовою і працею в сій читальні іменувати слідуючих громадян почесними членами сеї читальні: бл. п. Рубля Д. Дуля О., Помірка М., Пашинського М. та пп. Гураля М., Полянського С., Легкого Д. Яскова Н., Гроня Д., Прийму В., Петрову І., Польового І., Кліша В., Кучму, Пятноцкого, Стецькова, Мельника О., Тов. Дністер, Краєвий Союз Кредитовий, Тов. Відбудова, Дра Федака С., Дра Овчарського Б., Дра Панчишина М. Свідерського, Диновського С., Білника Г., Олексина І, та Прийму. Надто загальні збори ухвалили висказати прилюдну подяку отсим громадянам: Козачкови П., Сокальскому, Кліщови, Карасьови, Шевадзуцкому, Дмитришинови, Сахринови, Мерешкови, Мельнико, Капустинському, дир. Вісікевичови, Кружлевському, Чорнобільови, Кучмі, Кітови, Кунеццеви, Стецькови, Дигдалевичови, Стеткевичови, Матвійому, Демчукови, Сироїдови, Легкому А., Гайови М., Полянському Л., Гайдерови, Перовови Д., Яцькови Н. та дирекціям Народної Торговлі, Народної Гостинниці та фірмі Мельма.

ГРІБ ДАВИДІВ

Жидівська археольоґічна місія в Палестині одержала від тамошнього уряду дозвіл на пошукування Давидового гробівця, який після припущення місії має бути на горі Сійон. Католицькі сфери в Італії є думки, що ізза незвичайної важности, яку мають історичні памятки для цілого християнського світа, треба би повірити провід над археольоґічними працями християнській комісії.

МИКОЛА ЛЕНІН І ЛЕОН ТРОЦЬКИЙ НЕВИЛІЧИМО ХОРІ

ЛОНДОН, 15. марта. — Чарлз Р. Крейн, бувший американський амбасадор в Китаю, заявив, що большевицькі лідери Микола Ленін і Леон Троцький невилічимо і смертельно хорі.

Ч. Крейн був 5 місяців в Европі, де розвідував про російські справи, а тепер вертається до Америки.

Він заявив, що Ленін пораженний параліжем та, що про се нема сумніву, що він вже близкий смерти.

Про Троцького сказав, що він попав в умову недугу, якої лікарі не можуть лічити.

ФРАНЦУЗИ ГОТОВІ ДО ЗГОДИ З НІМЦЯМИ

ПАРИЖ, 15. марта. — Французьке правительство заявляє, що воно готове приняти від Німеччини всякі угодові пропозиції.

Воно каже, що готове забрати свою окупаційну армію з Рурщини, але тільки постепенно, в міру того, як Німці сповняли би свої зобовязання.

НІМЕЧЧИНА НЕ УСТУПАЄ

БЕРЛІН, 15. марта. — Німецьке правительство заявляє, що воно готове до переговорів і порозуміння з Францією, але тільки під сею умовою, що вона наперед забере свої війска з Рурщини.

ФРАНЦУЗИ ЗНОВА УБИЛИ 5 ЦИВІЛЬНИХ ГОРОЖАН В РУРЩИНІ

ДІССЕЛДОРФ, Німеччина, 15. марта. — Французькі жовніри знову убили 5 цивільних горожан Німців в Рурщині.

Трох убила французька патруля в Реклінґгавзен, а двох розстріляли Французи в Бір.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ПРОВІДНИК В КОРОЛЯ НА ВЕЧЕРІ

ЛОНДОН, 15. марта. — Нині був на вечері у короля Юрія V. в палаті Бакинґем, провідник соціялістів і цілої групи послів з Партії Праці в палаті Громад, Ремсей МекДанелд.

Се друге принятте за два тижні, на якому МекДанелд обідав з англійським королем і королевою.

НІМЦІ ВИВОЗЯТЬ ҐРІБЛО ЗАГРАНИЦЮ

ГАҐА, столиця Голяндії, 15. марта. — Німецький державний банк прислав сюди 5 зелізничих возів срібла для зложення яко депозиту в тутешньому голяндському державному банку.

ЗАСІДАННЄ РАДИ ЛІҐИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 15. марта. — Слідуюче засіданнє Ради Ліґи Народів буде 10. цвітня с. р.

ФРАНЦУСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПРОТИ ФРАНЦУСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

ПАРИЖ, 15. марта. — Соціялістичні посли французького парляменту вибрали комітет з 4 послів, який має вручити американському амбасадорови постанову соціялістичного конгресу, який відбувся в місті Ліль, проти французької окупації Рурщини.

СПРАВА МИРА АЛІЯНТІВ З ТУРЕЧЧИНОЮ

ПАРИЖ, 15. марта. — Французьке й анґлійське правительство одержали вже відповідь турецького правительства у справі лозанського предложення про мировий договір між аліянтами і Туреччиною.

Слідуюча мирова рада над турецькими предложеннями має відбутись у Лондоні.

БІЙКА В ПАРЛЯМЕНТІ

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 15. марта. — Нині румунський парлямент зачав дебату над зміною румунської конституції.

Підчас дискусії зачалась бійка між послами, в якій взяло участь 35 послів.

ХТО БУДЕ НАСЛІДНИКОМ ЛЕНІНА?

МОСКВА, 15. марта. — Тепер тут богато говорять про наслідника Леніна по його смерти.

Нинішно його заступає шваґер Троцького, Леон Каменев, але він не надається на провідника, а тільки до офісової праці.

Длятого висувають на місце Леніна кандидатуру молодого московського Жида Зіновєва і Грузина Сталіна. Одначе поправді ніхто тут не всилі заступити Леніна.

Про стан Леніна лікарі кажуть, що він має спаралізовану ліву чатсь тіла, та що відняло йому мову, але при доброму догляді він міг би жити серед мук і цілі роки. Скорше міг би померти лише ізза нового апоплектичного удару.

КОНГРЕС „РУСЬКОЇ ХЛІБОРОБСЬКОЇ ПАРТІЇ" В УЖГОРОДІ

УЖГОРОД, 21. лютого. — Конґрес „руської хліборобської партії" відбудеться дня 27. лютого в Ужгороді. Отворить збори і привитає голова селянин Андрій Товт. Потім такий дневний порядок: 1. Вибір президії, 2. Звіт дотеперішньої діяльности, секретар партії др. Михайло Бращайко, 3. Нинішне положення Підкарпатської Руси і програма політичної праці партії на будуче, — о. двр. Августин Волошин; 4. Наша культурна політика — Павло Яцко; 5. Економічні завдання партії (земельна реформа) — о. В. Балтович; 6. Вибір нової управи; 8. Внесення й резолюції.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Хвальна Редакціє:— 15. марта, 1923.

Просимо ласкаво в цїли заохочення тих Українців та відділів ріжних Орґанізацій, котрі ще доси не оподаткувалися, помістити як слідує:

ВІД ОБЄДНАННЯ.

Отсим подаєся до відома тим відділам ріжних Орґанізацій та Українцям, котрі доси не оподаткувалися і не прислали жадного гроша до Обєднання, що пишуть тії, котрі вже оподаткувалися і стараються дальше працювати для Обєднання, пр.: Лесьо Сисин, секретар місцевого Ком. Обєднання в Манчестер, Н. Г.: Маю повну надію, що тепер удасться зорґанізувати всіх до народного податку. Вже таку маю натуру, що де піду, чи до гавзу чи на забаву то про нічо не хочу говорити тільки про нашу любу Україну. Щоб не се широке море або щоб не діти, присягаюсь, що пішовби до розправи з Ляхом. Солодше би було згинути за Волю України чим нині слухати і читати про страшні муки наших братів і сестер в Гал. Україні. Повідомляю, що сего тижня буду ходив по гавзах за народним податком а в неділю скликую ще одні збори, щоб зібрати вкладки, які сейчас вишлю до Обєднання. Дуже тішусь сим Обєднанням. Все положивбим весь труд, всю силу, щоби допомогти Вам визволити Гал. Україну. Перший податок зложили, я від себе і жінки і дітий, і ще трох Українців. Вишлю разом як зберу від всіх щоб на січень вже зібрати від всіх і списи. Може буде мені зразу іти пиняво над притяганнем Українців, але я біді не піддаюся і мущу се зробити для Матери України. Засилаю Вам щирий привіт та щире поздоровленне. Хай жиє Обєднанне Українських Орґанізацій в Америці! . . .

2. Іван Шалко з Сейнт Джосеф, Мо.: Також подаю до ласкавого відома, що сей податок ми зобовязували нашу Українську Громаду в Ст. Джосеф так довго, як довго потребною буде поміч — для визволу дорогої нам батьківщини.

3. Мих. Маркевич секр. Бр. св. Николая в Данбері, Конн.: Так ми опстановили що цей малий податок будемо платити доти поки не задзвонять дзвони, вже Воскресла Україна. Тепер відсилаю перший місячний виказ нашого податку, котрий, правда, є малий; бо є маленька громада, бо заледво є нас 10 фамілій, але ми патріоти такі, що свого не попустимо, а чужого не хочемо. Так повинні всі громади як великі так і найменші, встати в ряди і триматися єдности, а як буде єдність межи нами на землі Вашінґтона так і буде вільна Україна.

4. Олекса Яремій секр. 16. сот. Січи в Пітсфілд, Масс.: Отсим засилаю мони-ордер на 5.00, це єсть податок і заразом засилаю виказ з іменами, котрі себе оподаткували на минувших Січових зборах. Хотяй мале число оподаткувалося однак сподіюсь, що на слідуючих зборах приступить і решту громадян враз з Січовиками до спільної праці для нашого Українського народу, бо ми знаємо, що в спільности сила і наша будучність.

5. П. Гричаник, секр. Ком. Обєднання в Амстердам, Н. Й.: Подаю ласкаво до відома, що в нас в Амстердам на зборах 11-го лютого ухвалено зорґанізувати відділ Обєднання і при найблизшій нагоді колектори підуть за жертвами. Просимо ласкаво о висланнє дальших інформацій. Ми щиро прирекли працювати для добра рідного краю аж доки ляхи-розбишаки не лишуть нашої землиці для нас.

6. Ірена Волянська, пред. Сестрицтва Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 11 Провидіння в Філядельфії, Па.: В залученню посилаємо народний податок за місяць лютий 1923 рік, щоби показати, що і Українське Жіноцтво розуміє свій патріотичний обовязок і хоче свободи і добра свому народови. Заявляємо, що хочемо і на далі нашу політичну зверхність „Обєднанне" поперти морально і матеріяльно. Хай Вам Бог помагає до доброго діла.

7. Пилип Щуцький від Клюбу Укр. Ам. Горожан в Перт Амбой, Н. Дж.: З сим засилаю наш народний обовязковий податок, котрий то ми приймили платити на Конґресі у Філядельфії, Па., то є по 25 цнт. місячно. Правда, що не всі в нашій місцевости зрозуміли вагу боротьби, але Клюб Укр. Амер. Горожан буде старатися, щоби всі були оподатковані, щоби ані одного не було в нашій місцевости, котрий би не сповнив свого народнгоо обовязку.

Наколи який відділ якої небудь орґанізації, котрий належить до Обєднання, не отримав доси потрібних друків, то нехай сейчас віднесеться до канцелярії Обєднання звідки друки сейчас будуть вислані разом з потрібними інформаціями Адреса канцелярії Обєднання:

"OBYEDNANYE
136-8 So. 4th Street, Room 608, Philadelphia, Pa.

Теод. Грицей. секр.

В УСІХ СПРАВАХ „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ"
проситься відносити не до поодиноких урядників, але до секретаря орґанізації на адресу: „Obyednannye, 136 So. Fourth Street, Philadelphia, Pa.

ВЕСНА ПОВСТАНЬ НА УКРАЇНІ.

Побоювання українських комуністів. — „Ліквідація бандитизму" й ліквідація комуністів. — Розстріли не помагають. — Перед трудною весною.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Центральний комітет української комуністичної партії цими днями розіслав до партійних орґанізацій обіжник, де, між иншим, говориться:

„Нинішній тяжкий економічний стан України, викликаний неврожаєм, браком харчів та руїною промисловости, вже підготовлює нові кадри повстанців. Це — безробітні й голодуючі, які розпочали одверту боротьбу з совітською владою, користаючи з допомочи людности, озлобленої безглуздими вибраками й сваволею провінціональних властий, наївно переконаних, що їм все розрішено й позволено, коли вони тільки належать до правлячої партії. Приборкана контрреволюція піднесла голову й безперечно використає нинішнє ремство в масах, щоб звести порахунки з совітською владою".

У цім обіжнику — що не уступ, що не слово, то чиста перлина. Насамперед форма. „Українська комуністична партія" розуміється, пише свої обіжники... по-московськи, але так кучеряво, що я мав найбільші трудності, перекладаючи наведений уривок на мову українську. Потім зміст. Як вам подобається отой „неврожай", який має послужити невинно офіціяльною етикетою для українського голоду! Щоб далі сказати про термін „правляча партія", так одверто й нахабно ужити в обіжнику! І з якою незграбністю обіжник перескакує з „підготовлювання" нових повстанчих кадрів на безробітних і голодуючих, які **вже розпочали** одверту боротьбу з совітською владою!...

Та не в цих словесних перлинах тут річ. Розходиться тут о щось далеко важнійше. Властиво довідуємося з цього обіжника, що повстанчий рух на Україні не тільки не зліквідовано, як реґулярно кождого місяця совітсько-українські можновладці розголошують по цілому широкому світови, а що, навпаки, той рух набирає сили й загрожує не аби-якою небезпекою „правлячій партії". Ця новина справляє тим більше враженнє, що не далі, як місяць тому (20. січня), появилась у большевицькій пресі чергова офіціяльна заява про „ліквідацію бандитизму на Україні".

Автором тої голосної заяви був командуючий київською військовою округою Якір. У розмові з представниками преси — звичайно, большевицької, бо ніякої иншої на Україні немає — він катеґорично сказав, що **„бандитизм на Україні остаточно зліквідовано"**. Рештки останньої більшої банди Тютюнника й Палія, — додав він, — яка вийшла наприкінці минулого року з Польщі, зліквідовано. Саме селянство видавало бандитів, саме їх виловлювало. Нещодавно на „русскую" (совітські достойники ніяк не можуть без того, щоб язик у них не заскакував! **Р.**) територію перейшла при потуранню польських військових властей невелика банда під командою відомого на Україні бандита Погиби, але її зліквідовано в шість днів, причім селяне поставились до неї з незвичайною ворожістю.

Стільки товариш Якір.

Воно й тут ніби не все гаразд. Про „ліквідацію" банд Тютюнника й Палія ми вже чули разів найменше 15, бо й часу минуло немало, відколи вони перейшли на українську (по термінольоґії т. Якора — „русскую") територію. Здається дивним, як то совітській владі з цілим її військовим, усмирительним і карним апаратом знадобилось аж 15 місяців (листопад 1921 р. — січень 1923 р.), щоб зліквідувати якісь там нещасні недобитки Тютюнникових та Палієвих банд! Та не чіпляймося до „дрібниць". Сказано: „бандитизм на Україні остаточно зліквідовано", — хай же буде так, як хоче т. Якір.

Отож після такої голосної у красномовної заяви обіжник „української комуніст. партії" робить враженнє грому серед ясного неба. Як же то так: щойно така авторитетна особа, як командуючий київською військовою округою клянеться й божиться, що „бандитизм зліквідовано", а тут приходить „правляча партія" й повідомляє, що безробітні й голодуючі „розпочали одверту боротьбу з собітською владою" й що „контр-революція піднесла голову"! Кому-ж тоді вірити й чого триматися?

Вірити треба, очевидно, комуністичній партії. Не тому, що нам так хочеться, а тому, що відомости партії більше годяться з дійсністю. Бідолашна „правляча партія" має всі причини бити трівогу й кричати на гвалт, бо зведенне порахунків з совітською владою, себ-то з цею партією, **вже фактично почалось.** Про це довідуємося з повідомлень ґуберніяльних комітетів компартії в Одесі й Катеринославі, надісланих до центрального комітету.

Це не повідомлення, а правдивий крик розпуки. Ґуберніяльні комітети повідомляють, що вони мусять надалі утриматись од того, щоб посилати на провінцію своїх відповідальних робітників, бо **людність ставиться до комуністів незвичайно вороже. По селах та місточках утворено таємні бойові відділи для винищування членів компартії. За час од 15. листопаду до 15. січня ті відділи „зліквідували" 32 відповідальних робітників підчас їх розїздів по шосейних та ґрунтових дорогах. Повітові власти тероризовані й не мають сили боротися з політичним бандитизмом.**

Як бачимо, це вже щось зовсім инше, ніж пишні заяви тов. Якора, що „бандитизм на Україні остаточно зліквідовано". Далеко скорше се вже стверджує трівожні упімнення „правлячої партії". Правда, це ще не „одверта боротьба з совітською владою", але щось дуже подібне. Зрештою, показуються вже й ознаки тої одвертої боротьби, й знов не потрібуємо за тим далеко шукати чи звертатись до непевних антибольшевицьких джерел, а можемо з чистим сумлінням послатись на слідуючу офіціяльну депешу:

„Москва, 7. лютого. **На Україні що-йно зліквідовано банди Орлика, Примака й Загірного, які оперували на Правобережній Україні, Орлика забито, а Примака й Загірного взято в полон. Здобуто багато рушниць, скорострілів і велику кількість бомб".**

Прочитавши цю звістку, ми вже не здивуємося, бо очевидна річ, що тов. Якір зробив свою пишну заяву, що називається, на вітер, а що повну рацію має компартія, говорячи про „початок одвертої боротьби з совітською владою". Инакше трудно було-б собі пояснити, як це можливо, щоб по двох тижнях після „остаточної ліквідації бандитизму на Україні" знов довелось ліквідувати аж три банди за одним разом, та ще з кулеметами та бомбами!

Внутрішне політичне положенне на совітській Україні, як бачимо, не змінилось проти минулого чи позаминулого року. Людність, очевидно, ще й досі не примирилася з накиненим їй з Москви окупаційним червоним режімом, і пусте верзуть всякі-там Якорі, ніби-то селянство ставиться до повстанців „з незвичайною ворожоістю". Коли-б це було так, то повстанчі відділи не виростали-б на Україні як гриби після дощу, коли-б це було так, то ґуберніяльні комітети компартії не потрібувалиб „надалі утримуватись од того, щоб посилати на провінцію своїх одповідальних робітників".

І, нарешті, колиб це було так, то совітська влада не потрібувалаб так люто провадити далі на Україні ту політику червоного терору, про яку у властивій Росії давно вже не чути. Про арештованне вже не говоримо: про це досить красномовно свідчить незвичайна — ще страшнійша, ніж у Сх. Галичині — переповненість усіх тюрем і місць увязнення на Україні. Але розстріли — судові й без всякого суду — стоять і нині на порядку деннім, як стояли вони ввесь час, відколи на Україні істнує совітська влада. Ще цими днями розстріляно у Київі 13 душ, засуджених на смерть за „контр-революцію". Рівночасно революційний трибунал виніс вирок смерти отаманови Задорожньому, його помічникови Залізнякови та 40 козакам з його повстанського загону; до сього часу їх напевне вже також розстріляно. Кара смерти загрожує також 53 полоненим з Орликового загону.

За тих 32 комуністів, яких „зліквідували" селяне на Херсонщині, така „ціна крови" може показатися занадто великою й дорогою. До того-ж то була кров комуністів, себ-то людей чужих і ворожих нашому народови, а це кров найкращих синів України, кров козацька, лицарська! Але ми не знаємо, скільки комуністів у дійсности зліквідували наші повстанці, бо подане до загального відома число напевне становить лише незначну частину дійсно понесених „правлячою партією" втрат. А колиб нам і показалось, що Україна занадто дорогою ціною оплачує свій безнастанний опір совітській владі, то сама Україна, очевидно, не дивиться на свої жертви, як на даремні й занадто великі. І вона знає, що робить.

На широких степах України ще лежить сніг і віють зимові буйні вітри. Але в народі вже почалась весна, весна повстань, може весна нової Коліївщини. „Правляча партія" не даремно бє трівогу й кричить на гвалт: нова весна несе їй нові трудноші, нову боротьбу, а може й нову мандрівку через Бровари й Крути на Брянск і Москву.

Берлін, 22. лютого.

Радянин.

Клим Поліщук.

„ЗА ПРАВДУ"...

(З часів Великої Війни).

Часто думаю собі, як воно так сталося, що війну давно уже кінчили, а спокою не маємо ще й досі?... Все якось само не своє стало. Зненависть одна панує. А ще не так давно люди боролися і за слово правди головою накладали. Згадую один випадок з військового життя і ніяк не можу забути його.

Був я тоді на позиції. Наш полк стояв у Польщі коло кріпости Осовець. Мало-що не третій місяць сиділи в мокрих, обмерзлих окопах — всі застужені, нужденні і голодні. Щодня тільки й те робили, що ходили „на розвідки" і втікали до Німців, або ховали мертвих товаришів. Було невимовно сумно на души і важко на серцю. Тільки було радости, що махорчана цигарка, або лист із дому. А за те, щоб так хоч один тиждень побути в дома серед рідних людей, то кождий, незадумуючись, охоче віддавби половину свого життя.

Иноді, як уже надто важко було терпіти, коли деякі слабодухі стали стрілятися, ми пошепки говорили про те, що колись мусить лопнути терпіння і люд повстане волі і долі добувати. Сидячи під бліндажем, свято вірили в майбутню революцію.

Якось прийшла до нас „зміна," а ми мали відійти на спочинок у найближче від фронту місточко. Мене послали на перед, щоб я зарані знайшов помешкання, а мені на поміч дали Грицька Остапенка, такого славного, високого, стрункого парубка. З Грицьком Остапенком ми познайомилися ще в „Запасному баталіоні," а подружили в окопі, як стояли коло одної бійниці. Був він парубок розумний, скінчив якусь художньо-промислову школу, лічив себе куманістом, а через те рішучо повставав проти війни. Мені він богато розказував про те, що відчувала його душа і чим боліло серце. „Ех, — казав він, — коли-ж нарешті прийде той час, що схаменуться люди і перестануть лити свою кров! Які-ж це християне, коли вони живуть по звірячому! Болить серце, кричить душа проти кривди, та біда, що сили такої немає, яку у Сампсона... Знасилували тіло й душу, але ще й цього мало. Святотатці і Фарисеї, будьте ви прокляті. Таких і Христос був бичем у святім храмі, бо їх нічим иншим не дошкулиш"...

Наскільки міг, настільки заспокоював його, але він завсігди ходив смутний і невеселий. Свої службові обовязки виконував він так, як ніхто в цілій „роті", але начальство ротне чогось не-то не любило, не-то боялося його!

Ротний командір, що походив з фельдфебелів, майже що дня давав фельдфебелеві інструкції.

— Ти там за Остапенком посторожи! Якісь книжечки в його мішку завелися...

— Я вже смотрел, там каліндар, записна книжечка і біблія... — відповідав ломаною мовою фельдфебель, сам родом „хахол."

— Ага! Так і біблія в нього есть!... Треба слідити за ним і то бути построже! — наказував „ротний."

Але фельдфебель, не дивлячись на своє горяче бажання „вислужиться," так і не міг вчепитися до Остапенка, хоч той зовсім не ховався зі своєю біблією і часто читав її саллатам, і по ній пояснював всю злочинність війни.

Робив він це так розумно і спокійно, надаючи своїм бесідам стільки релігійної святости, що й сам фельдфебель заслухувався не раз і, мовчки, глибоко зітхав.

Знайшовши помешкання, ми вийшли за місточко на зустріч своєї „роти," щоб привести її до помешкань. Попереду їхав ротний командір, який зрівнявшись з нами, спитався:

— Ну, що, єсть кватиря?

— Є! — відповіли ми просто.

—Как ви отвечаєте?! Как Вас учілі?! — закричав він.

Ми обоє стояли мовчки і обоє незнали, чим саме провинилися. Я так і не міг догадатися, а Остапенко сказав:

— Вибачайте, ваше благородіє! Ми дуже стомилися!

— Ага!... Ну, так от ти, що просиш прощення, зараз-же мусиш віддати мені свою біблію, або зробити вечером одну послугу. А ти, стоїш стовпом, станеш на чотири години під рушницю! — сказав уже до мене ротний командір.

Повернувшись на місце нашого розташування, я зараз-же став відбувати свою кару, а Остапенко нетерпляче чекав вечора, яку то саме послугу має він зробити ротному...

Вечором, коли вже всі повкладалися на спочивок, а я сидів і розмовляв з Остапенком, у хату ввійшов ротний командір і, незвертаючи ніякої уваги на голосну команду „діжурного", зразу-ж крикнув:

— Остапенко! Сейчасъ иди сюда!

Остапенко вийшов і став перед ротним.

— Що скажете? — спитався.

— Вот ти, Остапенко, парень не дурак! Говоріть ти умеєш красіво, так пойді в большой, третій от ставо дома, бєлий дом і пріведі мне на ночь паненку, каторую я себе прісмотрел. Паненка ета називається Анеля і очень мнє поправілася, да только она гордая, чорт би взял! Ну, так вот ету самую паненку нужно взять во что-би там ні стало! Слишіш?!...

—Так точно слишу!...—Тихо озвався Остапенко по московському. — Но... но етого я немогу сделать... Ето... ето будет насіліе і мойо человеческое достоінство не позволяет служіть Вам... Ви, лучше, поставте меня под вінтовку!...

—Ах ти свінья глупая! Так ти єщо будешь оказивать неповіновеніе, да єщо позволяешь давать свої дурацкія совети, что мне делать с тобой?!... Дурок!... Да ведь я могу тебя застреліть, повесіть і всьо, что угодно сделать с тобою, не советцясь об етом с тобою самим!... Давай сейчас сюда свою біблію, слишішь!...

— Не дам! — глухо, вже по українському, сказав Остапенко.

— Что?... Так вот тебе в зуби!... — скикнув „ротний" не своїм голосом і вдарив Остапенка кулаком в лице. А тоді, коли Остапенко, обливаючись кровю, упав до дому, ротному, як видно, стало ніяково і він, повернувшись до „взводного", роблено суворим голосом сказав:

— Взводний! Вот ти достань у нево єво біблію і дай мне, а єво самого уж наказивать не нужно... Да, вот что, позабил... ти позові мне ефрейтора Рогозу і скажі єму, чтоби он пошьол в третій от етого дома большой белий дом і визвал на двор паненку Анелю, а я там буду ждать ейо со своімі вестовими!!..

Почекавши трохи, заки йому подали Остапенкову біблію, він помалу вийшов з хати і подався до свого мешкання.

В хаті було так тихо, як не буває тихо навіть у могильнім склепу. Важкий сум запанував у серцях людий і ніхто не міг вимовити слова. Так, мовчки, лягли й позасипали.

* *

Коли опівночі залунав якийсь шум і крик, я прокинувся і побачив, що кричав „діжурний", кричав „днівольний", кричав „вістовий" ротного і ще хтось кричав щось, з чого нічого не можна було зрозуміти, крім одного слова: „Убито!... Убито!"... Кого убито і де убито, — важко було допитатися. Нарешті „діжурний" спромігся таки сказати, що убито ротного командіра коло воріт білого будинку саме в той час, як „їх благородіє хотелі к себє проклятую девку взять"..

Хто убив і як саме, він не знав. Знав тільки зі слів „вістового", який помагав ротному в його „справі", що хтось вистрілив із-за плоту і попав простов в ліве вухо, так що ротний не встиг навіть скрикнути перед своєю смертю.

Злякано схоплювалися всі сонні і здивовано дивилися один на друго і кождий не йняв віри один другому. Не було тільки Остапенка.

Прибіг фельдфебель і став питатися за Остапенком.

Але всі могли сказати лише те, як бачили його ще вечором, як вмивав своє скрівавлене лице і як потім клався спати... Тепер його не було, наче вода змила... Страшно стало всім, що то завтра буде, як почнеться слідство?..

Коли тут враз усі аж замерли. У хату ввійшов Остапенко і мовчки став коло порогу. Лице його було бліде, як крейда, а очі горіли двома вуглеками... Він стояв стискаючи в руках свою рушницю і так дивився на нас... Якийсь час панувала німа тиша, а потім почувся шепіт: „Так це він убив ротного... він убив... він"...

Лице Остапенка здрігнулося і він, випроставшись, враз заговорив: „Товариші! Мої любі! Сьогодня я убив гадину, яка насилувала вас і ще хотіла знасилувати женщину, яку розбоєм узяв з хати її батьків. Я убив і в цьому признаюся! Можете мене не вязати, бо я втікати не буду! З цього всього ви всі матимете собі добру науку... Думаю, що проклинати мене за мій вчинок ніхто з вас не буде!...

Всі стояли, як скамяніли, ніхто не промовив ні слова. А тоді він кинув до ніг фельдфебеля рушницю і сказав: „Чого ви дивитеся, пане! Призначайте людей і ведіть мене до полковника, а полковникові скажіть, що я убив ротного і втікав, а ви мене зловили. За це ви одержите подяку, обовязково!"...

Фельдфебель так і спалахнув: „Вяжітє єво подлеца, да только покрепчей, а то вон убежіть!..."

„Діжурний" і взводний кинулися виконувати наказ, але Остапенко сам простяг до них свої руки.

Коли вже його звязали і „караульный нарядъ" з його-ж таки товаришів брався вести, я не зміг витримати і, протиснувшись ближче до нього, сказав йому: „Друже мій! На що-ж ти так занапастив себе?!"

Він подививея на мене лагідним поглядом своїх карих очей, наче в саму глибину моєї душі зазирнув, а потім глибоко зітхнув і промовив: „Це-ж я не за себе, а за правду!... Хай знають!"...

Повели... Оглянувся на порозі і сльози бризнули з його очей.

— Прощай! — сказав у голос і я зрозумів, що говорив до мене.

На другий день його розстріляли, а як розстрілювали його, то наша рота для „наглядной науки" на смерть його ходила дивитися... Дякую Богові, що я тобі несподівано захорів і був звільнений від цеї страшної „повинности".

1923 р., січень.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЄ:

ЗБОРИ ПРЕДСТАВНИКІВ всіх українських Товариств з Ню Йорку, Бруклина, Джерзи Сіти і Околиці, в справі спільного маніфестаційного обходу Шевченьківського Свята, відбудуться **В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18-го МАРТА 1923 Р. о год. 7-мій вечером** в Українськім Народнім Домі при 6-тій ул. в Ню Йорку.

До якнайчисленнішої співучасти в нарадах запрашає

Тимчасовий Комітет.

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

В ПАМЯТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

УСТРОЮЄ ЗЛУЧЕНИЙ КОМІТЕТ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18-ГО МАРТА 1923 Р.

В УКР. РОБІТНИЧІЙ ГАЛИ, 57-59 Beacon St., NEWARK, N. J.

ПОЧАТОК о год. 7.30 вечер. — ВСТУП 50 ц., для дітий 15 ц.

Дохід призначений на Рідну Школу.

Запрошуємо весь український загал до численної участи в цім концерті, щоб достойно помянути нашого великого генія і поета Тараса Шевченка.

Комітет.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО В НЮ ЙОРКУ

заходом ШКОЛИ відбудеся

ДНЯ 18. С. М. (В НЕДІЛЮ) ПОПОЛУДНИ

В САЛИ НАР. ДОМУ, ІСТ 6-ТА УЛ. В НЮ ЙОРКУ

В програму свята входять промови, хори шкільної дітвори під проводом п. Онуфрика, декламації та представленнє в двох діях

ВСТУП для дорослих 50 ц., діти в тов. родичів даром.

ПОЧАТОК О ГОД. 3. ПОПОЛУДНИ. 64

УВАГА! НЮЙАРЧАНЕ! УВАГА!

ЗАХОДОМ КОМІТЕТУ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ ЗБОРІВСЬКІЙ ҐІМНАЗІЇ В НЮ ЙОРКУ

Аматорський Кружок Укр. Т-ва ім. М. Драгоманова

— відограє —

МІЩАНСЬКА ДОЛЯ

в 3-ох діях — Луцика.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 18-ГО МАРТА 1923 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 East 6th Street, - - - New York, N. Y.

ПОЧАТОК о 7.30 вечер. — ВСТУП 65 центів.

Весь дохід з представлення назначений на Укр. Ґімназію в Зборові. 63-64

Приходіть громадно. КОМІТЕТ.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК і ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

Аматорський Кружок ім. М. Драгоманова в Ню Йорку відограє

В УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th Street, NEW YORK CITY

РОЗБІЙНИК ДОВБНЯ або „ЗИМОВИЙ ВЕЧЕР" драма в 2. актах, М. Старицького

ТАТО НА ЗАРУЧИНАХ комедія в одні́м акті, Г. Григоріевича.

В СУБОТУ, ДНЯ 17-ГО МАРЦЯ 1923 Р.

Початок о огд. 8-ій вечер. ВСТУП 65 центів.

Дохід з представлення призначений на удержанне укр. студентів в Европі. 63-4

По представленню ЗАБАВА. Комітет.

СПІВАНИК У. С. СТРІЛЬЦІВ

вже є в Америці.

СПІВАНИК ДЛЯ ХОРІВ, ДУЕТІВ І СОЛЬОВИХ ПІСЕНЬ, ПІД НАЗВОЮ:

„СУРМА"

ВИДАННЄ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ.

Містить в собі 76 стрілецьких пісень з нотами на хор, а також на один і два голоси.

Кромі того збірка богато ілюстрована.

Книжка друкована у Львові на найкрасшому папері.

Ціна лише 35 центів.

Замовлення слати на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Віче на закінчення негайної допомоги в Ню Йорку.

В неділю, дня 11. с. м., відбулося в Ню Йорку, в сали „Народнього Дому", знова одно віче заходом „Ліґи Амер. Горожан Укр. Роду" — а то на закінчення акції за негайною допомогою. Почули Нюйорчане, що ще бракло вище 2.000 долярів до повної суми та рішили причинитись до її доповнення. Її хоч одну неділю попереду також було віче та зложено значно поверх 300 долярів на сю ціль, то однак і сим разом патріотизм Нюйорчан дописав!

Віче відчинив голова „Ліґи" п. Дембицький, котрий і проводив ним. Секретарював п. Сокальчук. Головним референтом був др. Семен Демидчук з Філаделфії. Його реферату, як все, вислухали вічевики з заінтересованнєм. Др. Демидчук поставив на кінци резолюції, висказуючі довіре галицькому правительству і його заступництву в Америці. Резолюції ті ухвалено одноголосно та зложено на перший зазив поверх 100 долярів.

Забрав тоді слово п. Задорецький та так тепло і просто до душі промовив до зібраних, що кинули ще долярами та зложили в друге стільки. В той спосіб зложено разом 229 долярів на негайну поміч, а окремо на заплаченне галі. Се тим більше треба піднести з признаннєм, що — як сказано — попередної неділі зложено на тійже сали висше 300 долярів — разом отже за два тижні зложено около 550 долярів. Притім деякі патріотичні одиниці дали навіть більші датки. (Притика п. Притика жертвував вчера 30 долярів!).

Ню Йорк сповнив свій обовязок. Якби так кожда громада робила, не 30,000 але 300.000 долярів зложено би на поміч рідному краеви.

Свій.

ПРИЙДУТЬ НАШІ ДІТИ!

А хоч би й так судила люта доля,
Що лажем всі в тій боротьбі
І що найменьшого проміня Волі
Ми не добудемо тобі —

Так знай про се, нещасна Україно,
Що наша кров і що наш труд
Нових приклиroutе местників руїни,
Що наші діти тут прийдуть!

Прийдуть, прийдуть... і піднесуть в потребі
Сей синьо-жовтий стяг, сю силу,
Яка тепер нам сяє сонцем неба
І з нами йде в могилу.

В. Хронович.

ЯК ЗАЯЦІ ВИРАТУВАЛИСЯ ВІД СМЕРТИ?

(З „Народніх байок" в. Гнатюка).

Посідали два заяці на оболоню і почали радитися: Що нам робити, що ми так боїмося всього, а нас ніхто?

Один із них став говорити: Надоїло мені вже оте осоружне життє, що я всього боюся, а нема такого, хто боявбися мене. Нічого не зроблю, тілько піду та утоплюся!

Прибіг над берег і розмахнувся, щоби скочити в воду. Але поки вспів се зробити, його випередила жаба, що злякалася заяця та хлюснула в воду. Заяць станув як укопаний!

Ні, не буду вже топитися, — сказав сам до себе, — коли є хтось такий, що мене боїться!

І побіг до свого товариша. А той другий заяць, що лишився був, почав собі в неприсутности товариша шукати такого місця, де міг би добре сховатися. Недалеко на поли косили косарі і забули збанок, а самі пішли до дому. Побачив його заяць і подумав: Аж тут я сховаюся добре!

Прискочив до збанка і почав пхатися в нього. Голову впхав, але сам не міг улізти. Забажав тоді скинути збанок із голови, але що не робив, як не скакав, як не перевертався, збанок усе держався. Подумав тоді заяць. Побіжу я до ріки, щоби в збанок набралося води, тоді я утоплю його, а сам вилізу!

Прибіг над ріку, схилив голову, почала вода набігати в збанок, але й почав збанок тягнути заяця в воду. Заяць став проситися: Пане Збанковський, пане Збанковський! Я не хотів вас топити, я лише зажартував собі трохи!

І обернувся тай почав утікати назад до ліса. Як розбігся, як ударив збанком до каміння, збанок розбився а заяць побіг до свого товариша. Оповіли собі оба свої пригоди і від тоді не хотіли більше топитися.

З ДІЯЛЬНОСТИ „ТОВАРИСТВА ПОМОЧИ ПИСЬМЕННИКАМ"

Дальші жертви зложили:

Стефан Лапчинський $5.00 збірка з громади Менвил; о. В. Каськів $2.00; М. Присташ $2.00; М. Заверуха $1.00 і викликує: Ю. Павчака; М. Каспер $1.00; викликує П. Чопа, М. Даховича.

Товариство складає в імени письменників щире українське спасибіг.

Жертви проситься слати на адресу:

Mr. WASYL HASIJ,
13 Furman St., Trenton, N. J.

МАМА.

М—а, ма, м—а, ма!
Мама, мама, мама, ма!
Вимовляти чи писати,
Чи читати чи співати,
Слова кращого нема!

Чи сюди, чи туди,
Чи то хліба, чи води,
Чи сорочку, чи штанята,
Все до мами — не до тата —
Там безпечно від буди!

Мамо на!... Мамо дай!...
Бо ти мама на те. Знай.
Заталапав чоботята,
Щоб сховатися від тата, —
Ти до мами утікай!

Посварить, покричить,
Поцілує тай мовчить,
А як може трошки часом
По штанятках вдарить пасом,
То не дуже се болить!

Той щасливий, той жиє,
В кого мати рідна є.
Той біди вже не зазнає,
Бо про нього мати дбає.
З всего світа ся сміє.

Вінніпеґ, 1923. С. Ковбель.

КОМІТЕТ БУДОВИ „ДОМУ УКР. ТЕХН. У ЛЬВОВІ" ПРИ „ОСНОВІ" В ПРАЗІ

Земляки:—

У важкі часи лихоліття, яке переживає наш народ у рідньому краю змагаючись із своїм відвічним ворогом у борбі за політичне і соціяльне визволення, — кличем для усеї української суспільности на західних наших землях стало культурне відродженне народа у всіх напрямах, здвигнення нового храму культури, як жерела життя нової української суспільности, що задовольнилоб вповні усі вимоги відроджуючоїся культурної нації. Не чужою ласкою, а дорогою самоорганізації високого самопожертвовання будуються на руїнах знищеного рідного краю сильні підвалини широкої народньої освіти, свої народні школи, йде інтензивна борба з неграмотностю, виховується нова молодь в ґімназіях на рідній мові, твориться українська наука в підземному університеті. Немаюча в більшости молодь при помочі жертволюбивої суспільности в краю находить якийтакий захист у своїх інтернатах, бурсах та академічних домах.

На жаль до сьогоднішного дня українське студентство технічних шкіл у Львові не має ще потрібної для нього хати та спільного захисту деб можна було відповідно примiститися та серйозно посвятитися своїм технічним студіям. З приємностю можемо поділитися з нашими Земляками вісткою, що саме недавно один з найбільш поважаних та заслужених укр. інженірів Іван Левинський розуміючи вагу справи подарував на власність українським студентам техніки тов. „Основа" у Львові велику будівельну парцелю під **„Дім українських техніків"**, у якім малиби знайти захист усі незаможні укр. студенти техніки.

Користаючи з жертвенности інж. І. Левинського укр. студенти техніки в краю і на еміґрації взяли на себе ініціятиву здійснити інтенції фундатора і основали у всіх центрах краевих та за кордоном, де лиш живе хоч невелика громада укр. студентів техніків „Комітети по збиранню жертв на будову дому укр. техніків у Львові". Провід в сій акції взяв на себе побіч Львова **„Комітет по збиранню жертв на будову дому укр. техніків у Львові при товаристві укр. техніків в Празі"**, по короткій акції зібрав вже до нинішнього дня дрібними жертвами самих укр. студентів 2915.10 корон чеських, які є уложені в банку в Празі.

Підписаний комітет звертається отсим до наших Земляків за океаном з горячим зазивом помочи нам в початому ділі по своїм силам, хочби невеликими жертвами, щоби ми могли уже в найкоротшому часі приступити до будови Дому українських техніків у Львові.

Датки просимо слати на адресу:

Прага, дня 25. II. 1923.

ЗА „КОМІТЕТ БУДОВИ ДОМУ УКР. ТЕХН. У ЛЬВОВІ":

Голова: **Роман Іванець** в. р., студент техн.; скарбник: **Михайло Мінчак** в. р., студент техн.; писар: **Ґинка Теодозій**, студент техніки.

Zivnostenska banka a Praze, Czechoslovakia. Konto: „Budova domu ukr. techniku ve Lvove".

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Р. Р. Р. Р. Р. Р. Р. Р.

(Виступ польського „дипльоматичного" пса на улицях Ріо де Джанейро, столиці Бразилії),

(З бразилійської „Праці").

З Ріо дістали ми слідуючу кореспонденцію:

Це не „полковий писар писав", ні це не „казка про птицю-перепелицю" а справжня правда, яку я на власні очі бачив у столичному місті Бразилії, а з якої Бразиляни - уже цілий тиждень сміються. Бо діло, бачите, справді смішне; а із смішного і глупого кожному посміятися можна, а иноді навіть треба, бо се виходить на здоровле.

Усякому звісно, що в Рійо ніякому цуцикови не вільно ходити, чи пак бігати, без „пашпорта", цебто, без намордника, бо зараз звиться тобі, ні звідси ні звідти такий „урядник", що ходить — тут звичайно — босий та із петлею і забирає пса як свого, пакує за кратки в буду, ну, і опісля, як „арештованого" не купить який різник... „на кобаски", то бідняга гине „нещасливою" смертю. Але до речі.

Недавно тому їхав собі такий „брисьхохап" одною з найгарніщих вулиць в Рійо, — іменно на Praia do Botafogo — і, на своє нещасте, подибав не цуцика, а таки здоровенного песиська, який собі згорда проходжувався по Praia — очевидно, без „ментеля" та без ніякого иншого „ордеру". Побачивши такого „анархіста", п. „урядник" від цуциків закинув зручно аркана і миттю песисько був в його руках. Річ ясна, що зловлений почав протестувати з усіх сил — а був собі неаби як підкормлений! — верещав на всі заставки, старанчись зубами розірвати „кайдани смерти". Та дарма! „Собакохап" хитрий з біса; як раз зловить на петлю — пиши: пропало! На щасте надбігла пані... — цеб то песяча хазяйка — і станула в обороні свого любимця, який тоді почав ще лютійше уїдати, думаючи певно, що він не в Ріо, а ще, що найменше, в „Сходней Малопольсце". Тут мушу додати, що хазяйка свого британа так милує, що завши з ним і тільки з ним ходить на прогульки, гей би з кавалером яким, і без него жити-б не може. Еге!

От була забавка! Пес, наїжившись, гавкає так, начеб його хто обдирав зі шкури, хазяйка кричить, пищить тай заводить, а гицель своє робить. Поліцай і збігшийся гурт вуличників сміється до розпуку, бо хазяйка кричить по... чужому і ніхто її не второпає. Та тутже з поперечної вулиці надбігає якийсь панок, яких я бачив давно-давно, ще хіба під Овручем... цілком гейби якийсь „пан вокумон"! Був він — як опісля показалося — чоловіком песьої хазяйки. Він теж почав верещати по... тутешньому, але дуже нужденною португальщиною. З початку не знав я грішний, хто він такий, але вчувши так нам богатьом звісне: „пся-креф" — а зараз доглупався, з якого світа походить цей лицар, що із псобійниками воює. Панок відтак змінив тактику, викрикуючи три слова по тутешньому, десять по польськи, а двайцять по російськи. А звісно, що як хто до своєї мішає мову московську, то, звичайно, на... лаяннє — та таке, що, мовляв, „на три етажі!" По польськи лаяв псолапови від „пшеклентих малп", „бразилянуф паршивих", „лайдакуф, що хцон хабаруф" і т. п., а по бразилійськи казав, що він є „міністер польської републики" і то неаби яким, а „пелномоцни!" — еге! — а далі казав, що пес є власністю сеї пані, а ся пані є його жінкою і через те пса ніхто не сміє тикати, бо він входить в склад польського посольства. Псобийник троха розумів, а троха й ні, з чого повстав загальний регіт. Зблизився і поліцай з увагою, що цуцолап має рацію, бо цуцам не вільно ходити без... „менталя" на шиї. Поліцай держався свого довго, слухаючи бразилійської „реторики" польського пана полномоцніка; аж як і він вчув, що пес належить до персоналу польського посольства, глипнув на економську пику пана посла, його жінки, песьої хазяйки, ну, та й на самого „пана пса" і сказав таке:

— Добрий пес, нема що говорити! Мабуть він вашій ексцеленції є дуже помічний, коли хазяйка так дереться за нього! Відтак звертаючись до збентежених „урядників" із закратованої буди, промовив так голосно, щоби всі присутні вуличники вчули:

— Eh, larguem este „official" da Legacao da Polonia.

Так і сталося. Вдоволений офіціял пішов на волю, очевидно в товаристві своєї хазяйки, а п. міністер в противну сторону... певно по, який капелюх та „ордер валечносці" для вірного приятеля пані послової.

От і скінчив я історію, заглавлену вісьмома латинськими буквами: „Р". А можнаб було дати іще більше тих букв і значилоб: Polski Pan Pies, Polska Pani Poslowa, Polski Posel Pan Pruszynski i... вкінці: Potulny Pan Policyjant".

Але сим разом нехай так буде й так.

Очевидець.

Др. Ізраель Вальдман.

ЖІНКИ У ВІДБУДОВІ СВІТА

(Промова п. Чапман-Катт в Райхстагу).

Голова „Інтернаціонального Союза за Виборче Право Жінки", П. Чапман-Катт будучи минулого місяця в Берліні, на запрошення німецьких жінок парляментарів, виступила з промовою у великій салі Райхстагу, де всі місця, в долині і на галерії, були заняті жінками, — незвикле видовище, особливо для старих льокаїв, що не знали як поводитися відносно цих незвичайних гостей.

Член Райхстагу, пані Аделе Шрайбер привитала п. Чапман-Катт від німецьких жінок.

П. Чапман-Катт говорила по англійському. Слова її були посвячені її враженням з подорожі і кількамісячного побуту в ріжних частинах Німеччини, Австрії та на Угорщині. Завданням її було приглянутись за цей час до того, як ці країни відбудовуються після руїни зробленої війною, та в якій мірі допомога Америки ще потрібна.

Зараз по скінченню війни, говорила п. Чапман-Катт, американські кореспонденти, здебільшого бувші воєнні кореспонденти, запевняли, що Центральна Европа економічно цілком знищена. Тим часом минають роки, вона тримається, її величезний опір і здібність до життя були недоцінені. Нові кореспонденти навпаки стали запевняти американського читача, що Центральна Европа настільки добре стоїть на ногах, що абсолютно не потребує ніякої помочі від Америки. Серед Американців відчувається велике бажання прийти на поміч, але збиті з толку такими протирічивими відомостями, вони вважають за краще самим придивитись і багато з них приїздить з метою студіювати політичні, економічні обставини в Центр. Европі, щоб краще направити допомогу, як що вона і далі буде потрібна, але допомогу не державам, бо вони вживати-муть всі кредити на нове озброєння, для нових війн, а громадським, сказатиб, організаціям.

Жінки, на думку п. Чапман-Катт, повинні, і на її радість вона переконалась в тому, що так в дійсности і є, приймати як найактивнійшу участь у відбудовуванню того, що чоловіки так безоглядно зруйнували. Романтична віра жінки в духову та розумову перевагу мущини зникла безслідно разом з цією війною.

Кінчаючи свою недовгу промову п. Чапман-Катт закликала до тіснішого обєднання жінок для відбудування обставин можливих для істнування і запевняла, що Американки завжди готові до такого співробітництва.

З приводу цієї останньої частини промови голови одної з найбільших міжнародніх жіночих організацій, добре булоб, як би й наші жіночі організації вступили в тіснійший контакт з Американками, голвно добре булоб запросити до краю і познайомити їх з обставинами, в яких живе наш народ.

СЛОНЬ І ДІВЧАТА

(З „Народніх байок" В. Гнатюка).

В одного пана був розумний, освоєний слонь. Раз на весну ходив він собі по оборі, а в кімнаті сиділи дівчата, що находилися, і шили щось при отвореним вікні. Підійшов слонь до вікна тай каже до них: Гей, дівчатка, так свербить мене труба, чи не почіхала би по ній котра з вас?

Дівчата згодилися. Слонь натягнув трубу в вікно, але вони замісць почіхати її, вбили в цеї голку без ушка. Слоня заболіло і він вибіг аж на улицю. Як раз тоді прорходила туди молодиця. Слонь звернувся до неї з просьбою: Витягни мені, молодичко, голку. Ось дивися: Кому харт, а мені терпеливість!

Молодиця витягла голку і пішла своєю дорогою. А слонь подумав: Пождіть, дівчатка, пожартую і я з вами!

Почимчикував він до недалекого потока, набрав повну трубу води, підійшов під вікно тай мовить до дівчат: Витягніть же мені ту голку з труби!

Дівчата стали сміятися, позбігалися до купи, а слонь як бризнув тоді водою, пообливав їх до чисто: Ось маєте й від мене жарт! — сказав до них тай відійшов повагом до своєї загороди.

ХЛІБОЇДИ І ХЛІБОДАВЦІ У ВАРШАВІ

Ніколи мабуть не провірилася так точно пословиця про бабу, що не мала клопоту і купила собі пацятко, як на варшавському правительстві і „наших хліборобах". Одна мала ріжниця. Баба за пацятко заплатила певно небогато, а Варшаву хлібороби коштують сьогодня багато гроший і компромітації.

Хлібороби згуртовані в клюб з 5 членів (всі три селяне, один слабший інтеліґент і один священик) самі собою разом і поодиноко уявляють під кожним зглядом таку мізерію, що прямо згубилися в соймі. Їх не видно і ніхто їх не знає.

Виступ о. Ількова при дебаті над буджетовим експозе премієра Сікорського був лиш відчитаннем готової, йому польським урядом врученої промови, а вислідом її було те, що Ільків втратив уже ласку у тих, що його держать у Варшаві.

Не диво про те, що Ільків збитий з пантелику, сів мов у мишачу діру, живе в одному з латинських монастирів і „знеохотився" вже в своїй політичній карієрі.

Другий з хліборобів, Залуцький, проявляв зразу живу діяльність... по бюрах ріжних референтів міністеріяльних хлопотати за ріжними дозволами на вивіз або привіз, які заразже продавав спекулянтам. Та впливи скоро ослабли. Полякам стало цього за багато, то й зажадали від Залуцького зречення мандату за ціну 40 міліонів і загрозили зновлення карного доходження в коломийськім суді за дефравдацію, що дальше потягнуло би виданне його судови, більше чим правдоподібний засуд, і втрату мандату.

З селян хлібоїдів Дутчак сидить тихо і держиться тої лінії політичної, що він з всіма піде, „тільки не з эндеками" (вшехполяками), Мельник зовсім притемнений тим, а Кавчишин (вуйко Ратай!) навіть у приватній розмові говорить по польськи.

Так виглядають дієві лиця несмачної оперетки, яку заарнжувало правительство, зглядно польські людовці. Та на сьому не конець. У Варшаві сидить на державний кошт, ще 10-ох кандидатів, що перепали при виборах і громадка агітаторів. Всі вони не хотять вертатись до краю. І слушно. Один з них, Стегній з Мацошина, ось як усаднює свій побут у Варшаві: „Мені нема що до краю вертати; перша жінка розбила би мені голову макогоном". Так і пише в листі: „Сусід вивіз гній, засіяв, а ти бавився в політику. Сиди-ж тепер у панів, най тебе годують!"

В сю дудку грають майже всі. Ходять по міністерствах, домагаються землі на Волині, концесії на шинки — в нагороду за прислуги віддані при виборах. Грозять людовцям, що підуть до „ендеків", виспівають всі секрети виборчої оперетки.

Покищо правительство виплачує їм по 140,000 мп. тижнево і з сього вони живуть. Та нема сумніву, що воно скінчиться і безмандатних хлібоїдів шупасом відставлять до місця приналежности.

Для ратовання своєї безнадійної ситуації та для обезпечення на будуче пустилися „хлібороби" на банковий концепт. Іменно стараються о концесію на банк, що мав би займатись парцеляцією. Основниками його очевидно є хлібороби. Чи дістануть концесію, не відомо, тим більше, що таких подань вплинуло більше з краю.

Довідуюся теж як певну річ, що правительство Сікорського за всяку ціну не думає продовжувати виданнє денника „Рідний Край", який теж з днем 1. марта, а найпізнійше з кінцем марта покінчить своє безславне животіння.

(Слово).